

Sygn. akt IV KK 496/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

SSN Rafał Malarski

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **I. A.**

skazanej z art. 286 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 14 listopada 2018 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego
na korzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 9 grudnia 2016 r., sygn. akt XXIII Ka [...],

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w C.

z dnia 19 maja 2016 r., sygn. akt VII K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok w zakresie dotyczącym
rozstrzygnięcia zawartego w pkt 4 wyroku Sądu Rejonowego w C.
i:**

**- uchylając wyrok tego Sądu w odniesieniu do czynów
przypisanych I. A. w pkt 4c i 4d, na podstawie art. 17 § 1**

pkt 7 k.p.k., w tej części postępowanie umarza, a kosztami procesu obciąża Skarb Państwa,

- w pozostałym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

I. A. została oskarżona o to, że:

- I. w dniu 20 lipca 2007 r. w N., działając w zamiarze, aby D. P., A. B. (poprzednio S.) i A. S. popełnili czyn zabroniony, udzieliła im pomocy, w ten sposób że wystawiła dla A. S. poświadczające nieprawdę zaświadczenie o rzekomym zatrudnieniu w swoim przedsiębiorstwie „P.” i osiągniętych z tytułu zatrudnienia dochodach, wiedząc, że dokument ten jako mający istotne znaczenie dla uzyskania przedmiotowego kredytu A. B., A. S. i D. P. przedłożył w P. S.A. Oddział w W., czym ułatwiła wymienionym osobom otrzymanie na podstawie umowy nr [...] z dnia 2 sierpnia 2007 roku wnioskowanego kredytu hipotecznego, tj. o przestępstwo z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;
- II. w dniu 6 sierpnia 2007 r. w N., prowadząc działalność gospodarczą pod firmą „P.” i będąc z tego tytułu osobą uprawnioną do wystawiania zaświadczeń o zatrudnieniu pracowników wystawiła poświadczający nieprawdę dokument w postaci zaświadczenia o zarobkach dla „S.” datowany na 6 sierpnia 2007 r., poświadczający okoliczność mającą znaczenie prawne, że D. T. jest przez nią zatrudniona od dnia 2 stycznia 2007 r. na stanowisku pilota wycieczek z wynagrodzeniem miesięcznym netto 2212,84 złotych, podczas gdy w rzeczywistości D. T. nigdy nie była przez nią zatrudniona, tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.;
- III. w okresie pomiędzy 1 stycznia 2008 r. a 21 marca 2008 r. w Ś., w województwie [...], działając z góry powziętym zamiarem, chcąc, aby D. T. (obecnie K.) wyłudziła pożyczkę w kwocie 143884,89 złotych na szkodę S. w O. poprzez przedłożenie mającego istotne znaczenie dla uzyskania przedmiotowej pożyczki dokumentu w postaci poświadczającego nieprawdę zaświadczenia o zatrudnieniu i osiągniętych z tego tytułu dochodach, nakłoniła ją do popełnienia

tego czynu zabronionego oraz udzieliła jej do tego pomocy w ten sposób, że dostarczyła D. T. sporządzone własnoręcznie, stwierdzające nieprawdę zaświadczenie o zatrudnieniu i rzekomo osiągniętych dochodach w należącym do niej przedsiębiorstwie „P.”, wiedząc, że dokument ten ma istotne znaczenie dla uzyskania przedmiotowej pożyczki, czym ułatwiła jej popełnienie czynu zabronionego, tj. o przestępstwo z art. 18 § 2 i § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;

- IV. w okresie pomiędzy 1 a 7 lipca 2008 r. w nieustalonym miejscu, jako agent Towarzystwa Inwestycyjnego „[...]” zajmujący się świadczeniem usług pośrednictwa finansowego, poświadczyła nieprawdę na umowie pożyczki nr [...] z dnia 7 lipca 2008 r., zawartej pomiędzy P. S.A. Oddział w R. a A. M., co do okoliczności mającej znaczenie prawne, to jest potwierdzenia tożsamości oraz złożenia przez pożyczkobiorcę w jej obecności własnoręcznego podpisu na przedmiotowej umowie, tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.;
- V. w okresie pomiędzy 26 września 2008 r. a 1 października 2008 r. w nieustalonym miejscu, jako agent Towarzystwa Inwestycyjnego „[...]” zajmujący się świadczeniem usług pośrednictwa finansowego poświadczyła nieprawdę na umowie pożyczki nr [...] z dnia 1 października 2008 r., zawartej pomiędzy P. S.A. Oddział w B. a P. W., co do okoliczności mającej znaczenie prawne, to jest potwierdzenia tożsamości oraz złożenia przez pożyczkobiorcę w jej obecności własnoręcznego podpisu na przedmiotowej umowie, tj. o przestępstwo z art. 271 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w C. wyrokiem z dnia 19 maja 2016 r., sygn. akt VII K [...], po dokonaniu modyfikacji w opisach czynów, uznał oskarżoną za winną tego, że: w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 21 marca 2008 r. w Ś. i R., działając wspólnie i w porozumieniu – w tym również z inną ustaloną osobą, w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w postaci umowy pożyczki konsolidacyjnej, przedstawiając przedstawicielom S. w O. nierzetelny dokument w postaci sporządzonego przez I. A. zaświadczenia z dnia 29 lutego 2008 r. o zatrudnieniu i wysokości uzyskiwanych zarobków w „P.” w N. na nazwisko „D. T.” zawarły ze S. w O. umowę pożyczki konsolidacyjnej hipotecznej nr [...] na nazwisko „D. T.”, podczas gdy

faktycznie kwota pożyczki przeznaczona była dla D. P. i I. A., czym wprowadziły przedstawicieli S. w O. w błąd co do tożsamości rzeczywistych pożyczkobiorców oraz co do zamiaru i możliwości spłaty zaciąganego zobowiązania finansowego przez osobę widniejącą na umowie jako pożyczkobiorca - którą uprzednio nakłoniły do zawarcia tej umowy, wskutek czego doprowadziły przedstawicieli S. w O. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem [...] S. w kwocie 143 884,89 zł, tj. przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. wymierzył jej karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności i karę 400 stawek dziennych grzywny z ustaleniem wysokości jednej stawki na kwotę 10 zł (pkt 1 wyroku).

Ponadto, w pkt 4 wyroku uznał I. A. za winną tego, że działając w krótkich odstępach czasu i z wykorzystaniem takiej samej sposobności dopuściła się następujących przestępstw:

- a) w dniu 6 sierpnia 2007 r. w N. w zamiarze, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego polegającego na wyłudzeniu pożyczki gotówkowej od „S.” w P. wskutek wprowadzenia przedstawicieli tej Kasy w błąd co do zdolności kredytowej i możliwości spłaty przez pożyczkobiorcę zaciąganego zobowiązania finansowego, ułatwiła jej popełnienie tego czynu w ten sposób, że dostarczyła jej wystawione przez siebie zaświadczenie z dnia 6 sierpnia 2007 roku o zatrudnieniu i wysokości uzyskiwanych zarobków w „P.” w N. na nazwisko „D. T.”, podczas gdy w rzeczywistości osoba o tym nazwisku nigdy nie była jej pracownikiem, tj. przestępstwa z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.;
- b) w dniu 20 lipca 2007 r. w N. działając w zamiarze, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego polegającego na wyłudzeniu kredytu od P. S.A. w W. wskutek wprowadzenia przedstawicieli tego Banku w błąd co do zdolności kredytowej poręczyciela i możliwości spłaty przez niego zaciąganego zobowiązania finansowego, ułatwiła jej popełnienie tego czynu w ten sposób, że dostarczyła jej wystawione przez siebie zaświadczenie z dnia 20 lipca 2007 r. o zatrudnieniu i wysokości uzyskiwanych zarobków w „P.” w N. na nazwisko „A. F. S.”, podczas gdy w rzeczywistości osoba o tym nazwisku nigdy nie była jej pracownikiem - który to dokument dotyczył okoliczności o istotnym znaczeniu

dla uzyskania kredytu, tj. przestępstwa z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

- c) w dniach 1 i 7 lipca 2008 r. w S. i R., działając jako przedstawiciel P. S.A. w W., wspólnie i w porozumieniu z inną ustaloną osobą, w zamiarze, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego polegającego na wyłudzeniu pożyczki gotówkowej od P. S.A. w W. wskutek wprowadzenia przedstawicieli tego Banku w błąd co do zdolności kredytowej i możliwości spłaty przez pożyczkobiorcę zaciąganego zobowiązania finansowego, ułatwiła jej popełnienie tego czynu w ten sposób, że sporządziła i przekazała przedstawicielom P. S.A. w W. dokumenty w postaci wniosku o pożyczkę gotówkową z dnia 1 lipca 2008 r. na nazwisko „A. M.” i oświadczenia kredytobiorcy o dochodach z dnia 1 lipca 2008 r. na nazwisko „A. M.” - zawierające nierzetelne pisemne oświadczenia dotyczące okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania pożyczki, a następnie sporządziła umowę pożyczki nr [...] z pakietem ubezpieczeniowym z dnia 7 lipca 2008 r. na nazwisko „A. M.” i złożyła na niej nierzetelne pisemne oświadczenie o treści: „Potwierdzam tożsamość i stwierdzam, że podpis/y Pożyczkobiorcy/ów został/y złożony/e w mojej obecności”, podczas gdy w rzeczywistości nie była obecna w czasie składania przez osobę o nazwisku „A. M.” podpisów na tej umowie, tj. przestępstwa z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;
- d) w dniach 26 września 2008 r. i 1 października 2008 r. w S. i B., działając jako przedstawiciel P. S.A. w W., wspólnie i w porozumieniu z inną ustaloną osobą, w zamiarze, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego polegającego na wyłudzeniu pożyczki gotówkowej od P. S.A. w W. wskutek wprowadzenia przedstawicieli tego Banku w błąd co do zdolności kredytowej i możliwości spłaty przez pożyczkobiorcę zaciąganego zobowiązania finansowego, ułatwiła jej popełnienie tego czynu w ten sposób, że sporządziła i przekazała przedstawicielom P. S.A. w W. dokumenty w postaci wniosku o pożyczkę gotówkową z dnia 26 września 2008 r. na nazwisko „P. W.” i oświadczenia kredytobiorcy o dochodach z dnia 26 września 2008 r. na nazwisko „P. W.” - zawierające nierzetelne pisemne oświadczenia dotyczące okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania pożyczki, a następnie sporządziła umowę

pożyczki nr [...] z pakietem ubezpieczeniowym z dnia 1 października 2008 roku na nazwisko „P. W.” i złożyła na niej nierzetelne pisemne oświadczenie o treści: „Potwierdzam tożsamość i stwierdzam, że podpis/y Pożyczkobiorcy/ów został/y złożony/e w mojej obecności”, podczas gdy w rzeczywistości nie była obecna w czasie składania przez osobę o nazwisku „P. W.” podpisów na tej umowie, tj. przestępstwa z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 33 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył jej jedną karę 3 lat pozbawienia wolności i jedną karę 500 stawek dziennych grzywny z ustaleniem wysokości jednej stawki na kwotę 10 zł.

W pkt 5 wyroku na podstawie art. 91 § 2 k.k. w miejsce kar pozbawienia wolności i grzywien orzeczonych w punktach 1 i 4 wymierzył oskarżonej karę łączną 4 lat pozbawienia wolności i karę łączną 800 stawek dziennych grzywny z ustaleniem wysokości jednej stawki na kwotę 10 zł.

Powyższy wyrok zaskarżyła apelacją oskarżona I. A. (k. 1557 - 1558) podnosząc w niej zarzut rażącej niewspółmierności kary i domagając się zmiany wyroku poprzez orzeczenie kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z dnia 9 grudnia 2016 r., sygn. akt XXIII Ka [...], zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w ten sposób, że uchylił orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności z pkt 5 wyroku. Orzeczoną wobec oskarżonej na podstawie art. 91 § 1 k.k. jedną karę pozbawienia wolności z pkt 4 wyroku obniżył do roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności, a na mocy art. 91 § 2 k.k. wymierzył jej nową karę łączną pozbawienia wolności w wysokości 2 lat. W pozostałej zaskarżonej części wyrok utrzymał w mocy.

Od powyższego wyrok kasację na korzyść I. A. wywiódł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, to jest art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na zaniechaniu uchylenia wyroku Sądu Rejonowego w C. z dnia 19 maja 2016r., sygn. akt VII K [...] i umorzenia postępowania w zakresie czynów opisanych w pkt 4c i 4d sentencji wyroku skazującego I. A. pomimo tego, że postępowanie karne co do tych samych czynów tej samej oskarżonej zostało już

prawomocnie zakończone uniewinniającym wyrokiem Sądu Rejonowego w L. z dnia 9 maja 2012 r., sygn. akt II K [...] (pkt III i IV komparycji w powiązaniu z pkt 1 części dyspozytywnej), co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

W konkluzji kasacji Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części oraz zmienionego nim wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w C. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna w stopniu oczywistym, co umożliwiło jej uwzględnienie w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Nie oznacza to, iż Sąd Najwyższy w pełni podziela zapatrywania skarżącego, że między opisami czynów zarzucanych a przypisanych oskarżonej zachodzą jedynie „niewielkie różnice” i utrzymanie się przez Sąd pierwszej instancji w granicach skargi uprawnionego oskarżyciela nie budzi wątpliwości. Kwestia ta nie ma jednak znaczenia dla oceny zasadności kasacji, która podnosi zarzut wystąpienia uchybienia powodującego dalej idące skutki niż wyjście poza granice aktu oskarżenia.

Analiza akt sprawy Sądu Rejonowego w L., II K [...], którymi nie dysponował ani Sąd pierwszej instancji, ani Sąd odwoławczy, nie pozostawia jakichkolwiek wątpliwości, że wyrok Sądu Rejonowego w C. z dnia 19 maja 2016 r., sygn. akt VII K [...], zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 9 grudnia 2016 r., sygn. akt XXIII Ka [...], w zakresie rozstrzygającym o odpowiedzialności karnej I. A. za czyny przypisane jej w pkt 4c i 4d został wydany z naruszeniem zasady *ne bis in idem*, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

Z akt tej pierwszej sprawy wynika, że wyrokiem Sądu Rejonowego w L. z dnia 9 maja 2012 r., utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w C. z dnia 11 września 2012 r., sygn. akt VII Ka [...], I. A. została prawomocnie uniewinniona od popełnienia zarzucanych jej czynów, polegających na tym, że:

—w okresie pomiędzy 1 a 7 lipca 2008 r. w nieustalonym miejscu, jako agent Towarzystwa Inwestycyjnego „[...]” zajmującego się świadczeniem usług pośrednictwa finansowego, poświadczyła nieprawdę w umowie pożyczki nr [...]

z dnia 7 lipca 2008 r. zawartej pomiędzy P. S.A. Oddział w R. a A. M. w kwestii potwierdzenia tożsamości oraz złożenia przez pożyczkobiorcę w jej obecności podpisu na przedmiotowej umowie, tj. przestępstwa z art. 271 § 1 k.k.;

— w okresie pomiędzy 26 września 2008 r. a 1 października 2008 r. w nieustalonym miejscu, jako agent Towarzystwa Inwestycyjnego „[...]” zajmującego się świadczeniem usług pośrednictwa finansowego poświadczyla nieprawdę w umowie pożyczki nr [...] z dnia 1 października 2008 r. zawartej pomiędzy P. S.A. a P. W. w kwestii potwierdzenia tożsamości oraz złożenia przez pożyczkobiorcę w jej obecności podpisu na przedmiotowej umowie, tj. przestępstwa z art. 271 § 1 k.k.

Są to więc te same czyny, które zarzucono oskarżonej w sprawie Sądu Rejonowego w C., sygn. akt VII K [...] (pkt IV i V komparycji wyroku) i o popełnieniu których orzeczono w pkt 4c i 4d części dyspozytywnej wyroku wydanego tej sprawie.

Słusznie zatem wskazuje zatem autor kasacji, że w tym zakresie orzeczenia sądów obu instancji zostały wydane pomimo, że postępowanie karne co do tych samych czynów tej samej osoby zostało już prawomocnie zakończone.

W tym stanie rzeczy, w części dotyczącej czynów przypisanych I. A. w pkt 4c i 4d wyroku Sądu Rejonowego w C. koniecznym stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i zmienionego nim wyroku Sądu pierwszej instancji i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umorzenie postępowania w odniesieniu do tych czynów.

Z uwagi na przyjęcie w pkt 4 wyroku Sądu pierwszej instancji, że oskarżona przypisanych jej czynów dopuściła się w warunkach ciągu przestępstw, za które na podstawie art. 91 § 1 k.k. wymierzono jej jedną karę, naturalnym następstwem częściowego umorzenia postępowania było uchylenie w całości reformatoryjnego rozstrzygnięcia Sądu odwoławczego, czyniące – co oczywiste – bezprzedmiotowym orzeczenie o karze łącznej.

Uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie, w którym przekazano sprawę do ponownego rozpoznania, umożliwi Sądowi odwoławczemu uwzględnienie przy rozpoznawaniu apelacji oskarżonej zmiany jej sytuacji spowodowanej orzeczeniem Sądu Najwyższego. Nie przesądzając zakresu reformacji wyroku zaskarżonego apelacją oskarżonej i dostrzegając pewne odmienności w opisach i kwalifikacjach

czynów ujętych w pkt 4 wyroku Sądu Rejonowego, pozwoli to też Sądowi odwoławczemu rozważyć, czy orzeczenie zawarte w pkt 4a wyroku Sądu Rejonowego zostało wydane w granicach skargi uprawnionego oskarżyciela.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.